

Agnieszka Dziublewska

SPRAWOZDANIE Z VII LETNIEJ SZKOŁY MŁODYCH ANDRAGOGÓW ZIELONA GÓRA, 9-13 MAJA 2005

W dniach 9-13 maja 2005 r. odbyła się na naszym Uniwersytecie VII Letnia Szkoła Młodych Andragogów. Organizatorami byli: Zespół Pedagogiki Dorosłych Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN, Akademickie Towarzystwo Andragogiczne, Zakład Pedagogiki Kulturalno-Oświatowej Instytutu Pedagogiki Społecznej Uniwersytetu Zielonogórskiego. Kierownikiem naukowym Szkoły był prof. dr hab. Józef Kargul, a jej uczestnikami młodzi pracownicy naukowcy z różnych uczelni z całego kraju.

Szkołę Młodych Andragogów nasz Uniwersytet gości już od siedmiu lat. Jest to pięciodniowy cykl spotkań, wykładów znanych profesorów, dyskusji i obrad, podczas których mieliśmy okazję poznania wielu wybitnych postaci ze świata nauki, wymiany poglądów oraz zaprezentowania własnych referatów.

VII Letnią Szkołę Młodych Andragogów uroczystie otworzył prorektor Uniwersytetu Zielonogórskiego prof. UZ dr hab. Zdzisław Wołk. Wyraził swoje zadowolenie z faktu, iż Uniwersytet może gościć grono andragogów i życzył uczestnikom owocnych obrad.

Następnie zebranych powitał prof. dr hab. Józef Kargul. Wręczył też dzieło, które powstało po ubiegłorocznej Szkole Andragogów – szósty tom *Dyskursów młodych andragogów*. Znalazły się tu referaty wygłoszone rok temu przez uczestników.

Po oficjalnym otwarciu „Szkoły” wysłuchaliśmy inauguracyjnego wykładu prof. dr hab. Mieczysława Małeckiego z Dolnośląskiej Szkoły Wyższej Edukacji TWP. Profesor mówił na temat poszukiwania teorii uczenia się ludzi dorosłych. Dotychczas na owo „uczenie się” andragodzy najczęściej patrzyli z perspektywy makrospołecznej, mezospołecznej i indywidualnej. Przyjmowano te poziomy oddzielnie. Podobnie oddzielnie, teorie uczenia się ludzi dorosłych próbowali stworzyć filozofowie, pedagogicy i psychologowie. Ta dezintegracja sprawiła, że nie udało się wypracować pełnej teorii uczenia się osób dorosłych. Aby to było możliwe, trzeba wziąć pod uwagę wszystkie aspekty. Próby stworzenia teorii już są czynione – podkreślał prof. Małecki. Rozwazał koncepcję „Situated Learning” J. Lave i E. Wegner, która mówi o tym, że człowiek uczy się przez

praktykowanie w warunkach życia codziennego. Człowiek początkujący w świecie danej praktyki znajduje się na peryferiach. Naturalne jest, iż dąży do centrum. Owo dążenie to uczenie się. „Stare wygi” znajdujące się w centrum bronią swojej pozycji przed „nowicjuszami” i tak rodzą się napięcia, które są źródłem rywalizacji. Zmiany miejsc w świecie praktyki trwają.

Rozważana koncepcja stała się podstawą do burzliwej dyskusji o „dążeniu do centrum”.

Kolejny wykład na temat: „Kształcenie ustawiczne w społeczeństwie opartym na wiedzy” wygłosiła prof. dr hab. Ewa Solarczyk – Ambrozik. Mówiła o potrzebie kształcenia ustawicznego, o tym, iż jest ono szansą dla jednostek. Dzięki uczeniu się przez całe życie buduje się społeczeństwo obywatelskie, a także rozwija tożsamość jednostek. Ludzie uczą się, aby być, działać, żyć z innymi. Pani profesor wyraziła wręcz przekonanie, że kształcenie ustawiczne jest kluczem do XXI wieku. Poza naświetleniem szans, powiedziała również o zagrożeniach: nierównym dostępie do oświaty, do kultury, nierównej dystrybucji szans. Problemem jest bezrobocie, marginalizacja społeczna, wykształcenie nieadekwatne do potrzeb rynku pracy, nierówne rozmieszczenie ofert edukacyjnych w przestrzeni terytorialnej i społecznej. To wszystko, niestety, pogłębia zróżnicowanie gospodarcze kraju i utrwała społeczną strukturę zawodową.

Po przerwie obiadowej przyszła kolej na wystąpienia młodych uczestników Szkoły. Jako pierwsze swój referat wygłosiły mgr Anna Wawrzonek i dr Małgorzata Rosalska z Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu. Tematem wystąpienia była lokalność jako kontekst rozwoju instytucji oświatowych. Autorki wyjaśniły pojęcia związane z lokalnością, przedstawiły model planowania rozwoju lokalnego, a także rozważyły problem połączenia lokalności z oświatą. W drugiej części przedstawiły „projekt Murowana-Goślina”. Badały liceum ogólnokształcące w tej miejscowości, jego słabe i mocne strony oraz szanse rozwoju. Przedstawiły również wyzwania i bariery dla oświaty dorosłych w społeczności Murowanej-Gośliny.

Mgr Monika Sulik z Uniwersytetu Śląskiego przedstawiła biograficzną mapę życia jako sposób dotarcia do siebie i do innych. Po części teoretycznej, zaprezentowała prace studentów. Były to mapy życia w przeróżnej postaci – metra krawieckiego, prezentacji multimedialnej, mini-szafy z sukienkami, szalika i wiele innych. Fantazja studentów i artystyczny sposób wykonania „map życia” wywarły na wszystkich ogromne wrażenie.

Następny referat przygotowała mgr Joanna Kłodkowska z Dolnośląskiej Szkoły Wyższej Edukacji Towarzystwa Wiedzy Powszechnej we Wrocławiu. Prowadziła rozważania nad metaforą teatru i metaforą kultury. Zastanawiała się, jak postrzegać i opisywać instytucje, co jest jednocześnie problemem, jaki postawiła sobie w pracy doktorskiej.

Jako ostatnia w pierwszym dniu szkoły wystąpiła mgr Beata Baczukowa. Mówiła o sposobach nauczania andragogiki w Akademii Podlaskiej, gdzie prowadzi zajęcia z tego przedmiotu.

Każde z wystąpień uczestników szkoły, a także wykłady znakomitych profesorów pobudzały nas do ożywionych dyskusji. Tak było przez cały czas trwania Szkoły.

Drugi dzień rozpoczęliśmy od wysłuchania wykładu „Edukacyjne dylematy pamięci” pani prof. dr hab. Olgi Czerniawskiej, specjalistki z dziedziny andragogiki i gerontologii. Pani profesor rozpoczęła od nakreślenia teorii pamięci. Następnie ukazała rolę pamięci w andragogice. W pamięci występuje „ja”. Pamiętamy to, co dotyczy naszego życia – wydarzenia osobiste i globalne. Pamięć dziecka różni się od pamięci dorosłego, a także od pamięci osoby starszej. Dzięki temu procesowi powstaje w naszej głowie historia życia. Czasem ulatują różne wydarzenia, inne zostają przekształcone przez mijający czas. Z badań naukowych wynika, że najlepiej pamiętamy dzieciństwo. Tworzy się „mit dzieciństwa”. Pani profesor uświadomiła nam, jak ważną rolę pełni proces pamięci. „Płyniemy łódką ku przyszłości, mając za sobą przeszłość. Terazniejszość zawarta jest w ruchu wiosel”.

Drugi wykład wygłoszony przez prof. dr hab. Bożenę Wojtasik dotyczył kierunków zmian w polskim poradnictwie zawodowym i roli doradcy zawodowego w ponowoczesnym świecie. Pani profesor omówiła cztery typy doradców odwołując się do opracowania prof. dr hab. Alicji Kargulowej – to jest typ: eksperta, informatora, konsultanta, spolegliwego opiekuna i leseferysty. Dawniej zawód wybierano raz na całe życie. Dziś sytuacja uległa zmianie. Wybór zawodu jest nieustannym procesem nabywania kompetencji. We współczesnym doradztwie zawodowym stawia się na samodzielne podejmowanie decyzji.

Po przerwie obiadowej prof. J. Kargul zaprosił nas do udziału w grze symulacyjnej. Wcieliliśmy się w role redaktorów wydawnictwa pedagogicznego i musieliśmy zdecydować, które z przydzielonych tekstów opublikować, a które odrzucić. Dyskutowaliśmy w małych grupach, a rezultaty naszej pracy przedstawialiśmy na forum. Udział w tej grze był pouczającym doświadczeniem. Dzięki wskazówkom czuwających nad nami profesorów, mieliśmy okazję poznać zasady pisania tekstów naukowych. Prof. J. Kargul omówił najczęściej popełniane przez naukowców błędy.

Trzeci dzień od rana obfitował w niezapomniane wrażenia. Dzięki organizatorom mieliśmy okazję pojechać do Berlina. Wysłuchaliśmy tam wykładu prof. dr hab. Wiltrud Gieseke, dyrektora Instytutu Nauk o Wychowaniu w Zakładzie Edukacji Dorosłych na Uniwersytecie Humboldta w Berlinie. Profesor przybliżyła nam sposoby kształcenia andragogów na berlińskiej uczelni. Studenci studiują na trzech modułach – jest to poziom licencjata, bakałarza i magisterium. Mówiła również o problemach edukacji dorosłych i opisała funkcjonowanie niemieckich Uniwersytetów Ludowych. Oprócz spotkania z panią profesor mieliśmy także okazję do zwiedzania miasta. Część uczestników Szkoły obejrzała ekspozycje w muzeum Pergamonu, inni wybrali zakupy. Wróciliśmy zmęczeni, ale zadowoleni i pełni wrażeń.

Następny dzień zaczął się od wystąpień uczestników. Mgr Joanna Stelmaszczyk z Uniwersytetu Łódzkiego mówiła o pamięci szkoły zawartej w literaturze pięknej i popularnej. Jako przykłady wybrała liceum krzemienieckie opisane przez A. Kozieradzkiego oraz męskie gimnazjum im. J. Piłsudskiego w Łodzi, które opisał G. Timofiejew. Swoje wystąpienie ubarwiła cytatami z dzieł literackich.

Mgr Łukasz Hajduk z Uniwersytetu Jagiellońskiego wygłosił referat na temat harcerstwa. Omówił narosłe wokół tej organizacji mity oraz ukazał rolę instruktora w drużynie harcerskiej.

Prof. dr hab. Jacek Piekarski, dziekan Wydziału Nauk o Wychowaniu Uniwersytetu Łódzkiego wygłosił wykład o drugoplanowych warunkach perspektywy badawczej. Składa się nań praktyka teoretyzowania, praktyka kooperacji i praktyka pisania. Praktyka teoretyzowania pozwala badaczowi charakteryzować problem z różnych punktów widzenia. Przyjmując praktykę kooperacji, badacz powinien być odpowiedzialny za rezultaty swoich badań, a w trakcie ich przeprowadzania powinien działać zgodnie z zasadami etyki. Praktyka pisania pozwala przelać na papier swoje myśli. Jest czynnością społeczną. Dzięki pisaniu podmiot przekazuje to, co uważa za warte upublicznienia. Omalwając tę praktykę, profesor zwrócił uwagę na rodzaje tekstów w pedagogice, zasady pisania, robienie przypisów.

Następny wykład dotyczył problemów społecznych i edukacyjnych ludzi trzeciego wieku. Wygłosiła go prof. dr hab. Eugenia Anna Wesołowska z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Osoby, które ukończyły 60-ty rok życia zaliczane są do kategorii trzeciego wieku. Na podstawie badań z 2003 roku pani profesor nawiątyła problemy, z którymi zmagają się ludzie starsi. Wielu z nich jest niepełnosprawnych i samotnych. Część to wdowy i wdowcy mający większe poczucie osamotnienia z powodu straty osoby, z którą przeżyli większość życia. Z badań wynika, że 51% z nich ma zaledwie wykształcenie podstawowe, 18% średnie, a aż 12% nie skończyło szkoły podstawowej. Osoby starsze, oprócz osamotnienia, kłopotów ze zdrowiem i kłopotów finansowych przeżywają wiele innych problemów. To wszystko wpływa na samopoczucie. Dla tych osób ważna jest aktywizacja, wychodzenie z ofertą edukacyjną, taką, która ich zainteresuje – uwrząliwiała nas prof. E. Anna Wesołowska.

Po przerwie swoje wystąpienie miała Agnieszka Dziublewska, studentka V roku pedagogiki pracy socjalnej z Uniwersytetu Zielonogórskiego. Jej referat „Poglądy młodzieży na temat sekt” był fragmentem pracy magisterskiej pisanej pod kierunkiem prof. dr hab. Alicji Kargulowej. Przedstawiła wyniki badań przeprowadzonych wśród młodzieży szkół gimnazjalnych i średnich. Sekty są jednym z problemów współczesnego świata. Ich negatywna działalność skierowana jest głównie do ludzi młodych. Z badań wynika, że uczniowie mają na ten temat wiedzę niepełną, niejednokrotnie zafałszowaną, lub w ogóle jej nie posiadają.

Mgr Joanna Olszewska z Uniwersytetu Jagiellońskiego wygłosiła referat na temat: „Animator teatralny – cechy, motywacje i kompetencje w świetle badań teatrów młodzieżowych na terenie Krakowa”. W przeważającej większości animatorami są kobiety z małym lub średnim stażem, posiadające motywację zewnętrzną i wewnętrzną. U animatora młodzi ludzie cenią komunikatywność, profesjonalizm, mądrość życiową, tolerancję, dojrzałość, poczucie humoru oraz talent do inspirowania.

Następnie wysłuchaliśmy referatu mgr Anny Markiewicz, która mówiła o metodach aktywizujących w edukacji dorosłych. Podkreślała, że pełnią one ważną rolę. Po-

nadto przybliżyła niektóre z metod stosowanych przez siebie w czasie prowadzenia zajęć z andragogiki ze studentami zaocznymi.

Mgr Ewa Trębińska z Uniwersytetu Zielonogórskiego mówiła o badaniach, jakie przeprowadziła wśród studentów pedagogiki pracy socjalnej i poradnictwa. Pytała ich, czego dowiedzieli się na studiach. Studenci zmienili stosunek do samych siebie, nawiązali nowe relacje z innymi oraz nauczyli się szeregu przydatnych i nieprzydatnych umiejętności.

Ostatnia tego dnia wystąpiła mgr Katarzyna Druczak z DSWE TWP we Wrocławiu. Poruszyła zagadnienie etycznego wymiaru analizy zdarzeń krytycznych w poradnictwie biograficznym. Mówiła o krytycznych wydarzeniach i roli, jaką pełni doradca.

Piątek był ostatnim dniem Szkoły Andragogów. Prof. J. Kargul wygłosił rano wykład o całościowym uczeniu się. Był to jednocześnie, stanowiący uzupełnienie najnowszego wydania, fragment jego książki pt.: *Obszary pozaformalnej i nieformalnej edukacji dorosłych. Przesłanki do budowy teorii edukacji całościowej*. Profesor wskazywał na ogromną rolę, jaką pełni uczenie się przez całe życie. Społeczeństwa, w których ludzie uczą się przez całe życie, szybciej się rozwijają. Zachodzi zależność między gospodarką, a edukacją. Prof. J. Kargul podkreślił, że już na początku lat dziewięćdziesiątych miejsce edukacji dorosłych zajęła idea całościowego uczenia się. I tak też należy rozumieć termin „live long learning”. Profesor przybliżył także szereg zadań całościowego uczenia się. Po wykładzie profesor podsumował VII Letnią Szkołę Młodych Andragogów. Podziękował za uczestnictwo i aktywny udział w dyskusjach.

Ostatnim punktem programu była wizyta w Centrum Astronomii Uniwersytetu Zielonogórskiego, gdzie dzięki życzliwości pracowników zapoznaliśmy się z budową teleskopu, obejrzelśmy zdjęcia gwiazd i księżyca, dowiedzieliśmy się, jakie badania są obecnie prowadzone w Centrum Astronomii, a także oglądaliśmy plamy na słońcu i podziwialiśmy panoramę Zielonej Góry.

Na zakończenie podziękowaliśmy prof. Józefowi Kargulowi za prowadzenie „Szkoły”, a także wyraziliśmy naszą wdzięczność prof. Alicji Kargulowej za wsparcie udzielane w dyskusjach i przekazywaną wiedzę.

Każdy z uczestników otrzymał pamiątkowy dyplom – Certyfikat uczestnictwa w VII Letniej Szkole Młodych Andragogów.

Wysoki poziom Szkoły Andragogów, możliwość dyskusji i rzeczowa, ale życzliwa krytyka na temat wystąpień młodych naukowców, skłaniają nas do uczestnictwa w kolejnej „Szkołe” za rok.